

SPOROČILO ZA JAVNOST

Teden boja proti raku materničnega vratu (RMV)

Nova Gorica, 23. januar 2020 – Med 20. in 26. januarjem obeležujemo evropski teden boja proti raku materničnega vratu. Število žensk, ki zbolijo za tem rakom je v Goriški regiji med najnižjimi v Sloveniji.

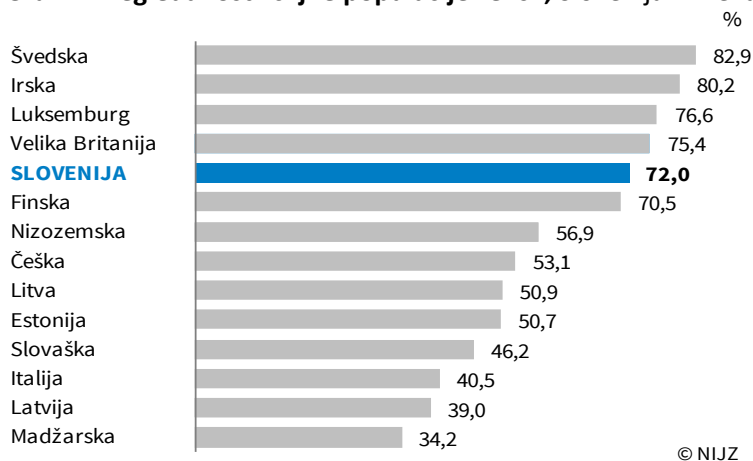
Pojavnost raka materničnega vratu (RMV), ki je predvsem posledica okužbe s HPV (humani papiloma virusi), je v Sloveniji že vrsto let v trendu zmanjševanja. Od uvedbe Programa ZORA (leta 2003 je bilo 211 primerov RMV) se je število novih primerov prepolovilo (leta 2018 – 106 novih primerov RMV), kar je zagotovo velik uspeh in dokaz, da je Program še kako potreben. Pregledanost ciljne skupine slovenskih žensk iz Programa ZORA (20 do 64 let) v triletnem obdobju (2015-2018) presega mednarodno priporočeno normo 70 % in znaša 72 %. Na Goriškem imamo najvišjo udeležbo v preventivnem programu ZORA v Sloveniji (79,2 %) in nižji odstotek patoloških izvidov brisov materničnega vratu od slovenskega povprečja (goriška regija 4,6 %, Slo 5,1 %).

Ženske, ki redno hodijo na presejalne preglede, imajo kar do 90 % manjšo verjetnost, da bodo kadarkoli zbolele za tem rakom. Enako velja za ženske, ki so bile cepljene proti HPV (najboljše pred prvo okužbo). Če je ženska cepljena proti HPV in se redno udeležuje presejalnih pregledov, je verjetnost, da bo zbolela za RMV, izjemno majhna.

Slovenija je na poti k eliminaciji raka materničnega vratu. To pot je spomladi leta 2018 začrtala Svetovna zdravstvena organizacija (SZO). Cilji SZO so:

- 90 % precepljenost deklic proti HPV
- 70 % udeležba žensk v kakovostnih presejalnih programih
- 90 % zdravljenje odkritih sprememb materničnega vratu

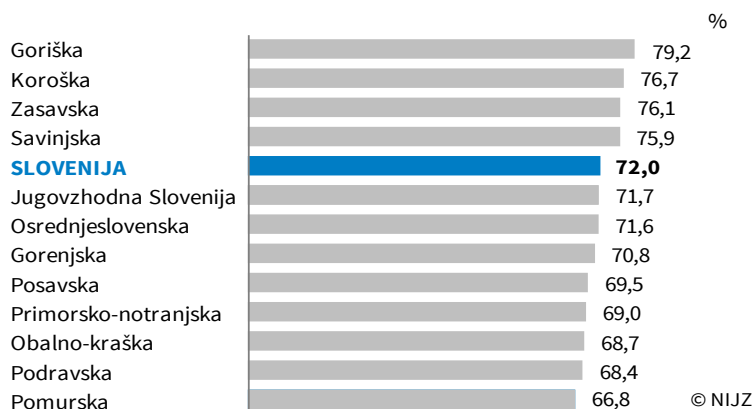
Graf 1: Pregledanost* ciljne populacije žensk, Slovenija in nekatere evropske države, 2017

*Izvajanje presejalnega programa za raka materničnega vratu se med državami razlikuje, prikazani podatki ne upoštevajo specifičnosti programa posamezne države.

Vir: Program in register ZORA (Epidemiologija in register Raka), Onkološki inštitut Ljubljana, tabela NIJZ

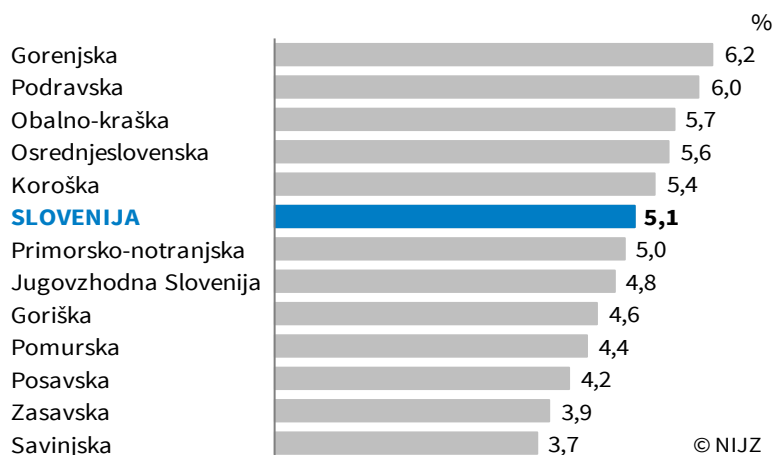
Graf 2: Pregledanost ciljne populacije žensk po regijah v SLO., obdobje 1.7.2015 do 30.6.2018

Vir: Program in register ZORA (Epidemiologija in register Raka), Onkološki inštitut Ljubljana, tabela NIJZ

Graf 4: Patološki presejalni brisi materničnega vratu po statističnih regijah Slovenije, 2018

(Odkritje CIN3 poškodb - predrakave spremembe materničnega vratu, je direkten uspeh Programa ZORA. Pojavnost CIN poškodb **na Goriškem** je v absolutnih številkah nizka, **58 primerov**, v istem letu je bilo **v Sloveniji 1.094 primerov**).

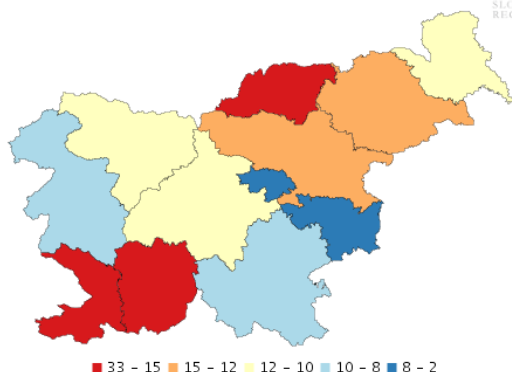

Vir: Program in register ZORA (Epidemiologija in register Raka), Onkološki inštitut Ljubljana, tabela NIJZ

Graf 5: Groba incidenčna stopnja RMV (št. novih primerov/100.000 žensk), vse regije SLO., 2016

Zasavska regija	0,0
Spodnjeposavska regija	2,9
JV Slovenija	8,5
Goriška regija	8,5
Osrednjeslovenska regija	9,6
Gorenjska regija	10,7
Pomurska regija	11,9
Slovenija	11,8
Savinjska regija	12,3
Podravska regija	14,2
Obalno kraška regija	15,7
Notranjsko kraška regija	23,1
Koroška regija	33,9

Groba incidenčna stopnja
maternični vrat (C53)
ženske
2016, Slovenija

Onkološki inštitut Ljubljana, Register raka RS, 15.01.2020

Vir: SLORA, januar 2020

Tab 1: Pojavnost in umrljivost za RMV v Sloveniji na 100.000 prebivalcev

INCIDENCA - povprečje 2012-2016		UMRLJIVOST - povprečje 2012-2016	
Število novih primerov v enem letu	121	Število novih primerov v enem letu	45
Groba incidenčna stopnja	11,64	Groba umrljivostna stopnja	4,31
Starostno standard. stopnja na 100.000 (W)	7,64	Star. stan. stopnja na 100.000 (W)	2,10

Vir: SLORA, Osnovni epidemiološki podatki o raku, januar 2020

Rak materničnega vratu je obvladljiva (kronična) bolezen če je zgodaj odkrit, zato se je nujno odzivati na presejalne programe in upoštevati 12 načel proti raku (Evropski kodeks).

»HPV virusi povzročajo predrakave spremembe na materničnem vratu (CIN 1, 2 in 3), ki se lahko spremenijo v raka. Poleg RMV virusi HPV povzročijo rakave spremembe tudi drugod - analni rak, rak zunanega spolovila, žrela, ustne votline... Preprečitev teh rakov je možna. Pa ne samo dekleta, tudi dečke je potrebno cepiti. Lahko se cepimo tudi odrasli, zlasti to priporočam ženskam v najboljših odraslih letih. Ozaveščanje je pomembno, kajti med ljudmi se širijo lažni miti o cepljenju, celo taki, da cepljenje povzroča pri dekletih neplodnost. Tovrstne trditve so napačne in škodljive,« je povedal predsednik Društva ko-RAK.si, pridr. prof. dr. **Marko Vudrag**, »kajti s cepljenjem proti HPV, zlasti z novim, devet valentnim cepivom, uspešno preprečimo okužbo s HPV in s tem pojavnost novih primerov raka materničnega vratu in to do 90 % vseh.« Zato dr. Vudrag priporoča cepljenje vsem.

Cepljenje proti HPV je na voljo brezplačno za vse deklice v 6. razredu osnovne šole, je pa dostopno tudi ostalim, ki ga, žal, morajo plačati. V zadnjem letu se je precepljenost z drugim odmerkom cepiva proti okužbam s HPV pri deklicah v 6. razredu povečala za 10 odstotnih točk (49,5 % v letu 2017/18, 59,3 % v letu 2018/19), najvišja je bila v koroški regiji (68,9 %), najnižja pa v ljubljski regiji (48,5 %). V goriški regiji je precepljenost znašala 68 %. Več zanimanja za cepljenje je tudi med moškimi.

3

Tab 2: Precepljenost deklic v 6. razredu osnovne šole proti okužbam s HPV

Šolsko leto	% precepljenih Nova Gorica	% precepljenih Slovenija
2012/13	39,1	48,9
2013/14	35,1	45,5
2014/15	52,2	44,8
2015/16	34,7	44,0
2016/17	42,9	46,4
2017/18	43,9	49,5
2018/19	67,9	59,3

Vir: Zbirka poročil o opravljenih cepljenjih v Sloveniji (cepljenje.net)

Umrljivost zaradi raka materničnega vratu se je v Sloveniji v zadnjem desetletju sicer prepolovila, kljub temu pa še vedno nekaj žensk umre, predvsem tiste, ki se ne udeležujejo preventivnih pregledov. Pri redno pregledanih ženskah se pravočasno odkrijejo že predrakave spremembe in tako lahko preprečimo, da bi se rak sploh razvil oz. ga veliko bolj uspešno zdravimo. Zato bi ob tednu boja proti raku materničnega vratu radi spodbudili k obisku ginekologa vse tiste ženske, ki se še niso ali pa se ne odzivajo vabilu na preventivni pregled DP ZORA.

Pridr. prof. dr. Marko Vudrag, dr.med.
Predsednik Društva ko-RAK.si in
E: vudrag@gmail.com Tel: 041 632 284